

Samen met naasten, het nieuwe normaal

Generieke module Naasten als leidraad voor iedereen

Een saaier naam hadden ze hem niet kunnen geven. Maar belangrijk is hij wel: de vernieuwde generieke module Naasten. In die module beschrijven alle partijen die er in de ggz toe doen hoe zij vinden dat er met naasten moet worden omgegaan, waar en wanneer ze een rol spelen en waar ze op kunnen terugvallen.

Ypsilondirecteur Bert Stavenuiter was voorzitter van de werkgroep die de kwaliteitsstandaard schreef. 'Waar ik vooral blij mee ben is het gewone. Werken met familie wordt niet meer als strijd of als discussiepunt gezien. Nee, het is vanzelfsprekend.'

Er waren redenen om met een update te komen: de wet verplichte ggz geeft familie en naasten sinds 2020 een aandeel in de zorg. De familie-ervaringsdeskundige kreeg een wettelijke status. En de leesbaarheid kon beter, ook voor werkers in het sociale domein. Daarnaast wilden we aandacht besteden aan de invoering in de praktijk, want aan letters in een bureau heb je niets.

De tekst is kort en overzichtelijk en er horen werkkaarten bij waarin de tekst

vertaald wordt naar de praktijk: Hoe doe je dat eigenlijk, samenwerken met naasten? Hoe te handelen als de patiënt niet met naasten wil samenwerken? En het eeuwige thema: wat te doen met privacy?

Alle zorgstandaarden en generieke modules zijn voor iedereen in te zien via ggzstandaarden.nl. Ze zijn geschreven voor hulpverleners, het is immers *hun* standaard, zij moeten zich eraan houden. Elke beroepsgroep heeft getekend voor akkoord. Ook cliënten en naasten den-

ken vanaf dag één mee, zodat de inhoud gebaseerd is op wetenschappelijke, praktijk- én ervaringskennis.

Samenwerking én ondersteuning

Is de inhoud één groot feest voor ons als familielid? Nee, natuurlijk niet. Waar je als cliënt, hulpverlener en naaste met zijn drieën samenwerkt, zal je ook oog moeten hebben voor elkáars behoeften en wensen.

Een belangrijk verschil met de vorige versie is dat de focus niet meer alleen ligt op de samenwerking met naasten, maar ook op de *ondersteuning* van naasten. Want een familielid of naaste heeft meerdere rollen: die van **naaste**, **informatiebron**, **co-begeleider** en **mantelzorger**. Voor de naaste zelf loopt dat allemaal door elkaar, maar het is goed om je als hulpverlener te realiseren dat de naaste in elk van die rollen andere behoeftes heeft.

LEES VERDER →

Een naaste heeft, soms tegelijkertijd, verschillende rollen

De naaste als informatiebron voor diagnostiek & monitoring

De naaste als co-begeleider. Participeert in behandeling

De naaste als mantelzorger voor persoonlijke zorg, praktische hulp en emotionele begeleiding

De naaste als zorgvrager vanwege overbelasting

→ VERVOLG

Klinkt dat allemaal nog theoretisch en abstract? Gelukkig wordt dat uitgewerkt in praktische tips en aandachtspunten.

Privacy

Wat opvalt in de rijtjes hierboven is de toon: geen opgeheven vingertje, geen dic-taat. Je zou kunnen zeggen dat de teksten vanzelfsprekendheid uitstralen. Dat is wel eens anders geweest. Het meest zie je dat bij het onderwerp privacy. Ooit was privacy hét argument om familie buiten de deur te houden. Maar dat is met deze nieuwste module verdwenen. Want als een hulpverlener kijkt hoe hij de samenwerking in de praktijk wil vormgeven, staat de wet helemaal niet in de weg.

'Samenwerken en samen reflecteren levert veel op. Zoals inzicht in de geschiedenis en levensloop van de patiënt, en ook afstemming in de taakverdeling en inzet, overzicht van de thuissituatie, crisissignalering en sociale steun en presentie voor de patiënt. Hulp aan naasten is dus zorgbreed een zinvolle investering', lezen we in de module.

Hoe verder?

Inmiddels zit de werkgroep aan tafel met organisaties als De Nederlandse ggz en de beroepsgroep van psychiaters, en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de VNG. Daar zijn we blij mee, want tot nu

toe was de brug naar gemeenten en het sociaal domein nog niet gelegd. We zijn er pas als iedere naaste de werking van de generieke module aan den lijve voelt en dat duurt heus nog wel een tijdje. Maar alle voorwaarden om daar te komen zijn aanwezig. Nu doorpakken.

Bert Stavenuiter | yn@epsilon.org

Van module naar praktijk

Wat is er aan de hand?

Moeder: 'De hulpverlener heeft het over privacy, terwijl ik mijn zoon heel geregeld zie, spreek en heel veel dingen voor hem doe.'

Wat staat er in de generieke module Naasten?

In de 'Werkkaart samenwerken en privacy' staat: (...) Een veel gehoord standpunt is dat het delen van informatie gelijkgeschaard wordt met de schending van privacy. Dit belemmert hulpverleners en naasten in hun handelen en staat soms zelfs goed hulpverlenerschap in de weg (...).

Wat kun je in zo'n situatie doen?

Vraag wat de hulpverlener en je naaste bedoelen met privacy? Wat willen ze niet delen en wat wel? Waaróm willen ze niet samenwerken terwijl jij als naaste toch nauw betrokken bent?

Misschien dat je naaste de huidige afstemming niet fijn vindt. Misschien dat er samengewerkt kan worden op een manier die wel aanslaat bij je dierbare.

Wat is er aan de hand?

Broer: 'De hulpverlener wil mij niet betrekken, terwijl mijn zus dat wel wil.'

Wat staat er in de generieke module Naasten?

Pag 4-5: De patiënt, de naaste(n) en de professional werken samen om het proces van herstel van de patiënt te bevorderen en te borgen. Samenwerken en samen reflecteren levert veel op. Zoals inzicht in de geschiedenis en levensloop van de patiënt, en ook afstemming in de taakverdeling en inzet, overzicht van de thuissituatie, crisissignalering en sociale steun en presentie van de patiënt (...).

Wat kun je in zo'n situatie doen?

Vraag de hulpverlener naar zijn argumenten. Als jullie er niet uitkomen, kan je zijn manager of de familievertrouwenspersoon om steun vragen.

Henk-Willem Klaassen [Bron: generieke module Naasten]

Kennissessie

De Ypsilon Kennissessie op 16 september gaat over de generieke module Naasten.

Meedoen? Geef je op! Gemist? Download de themapublicatie die we erover maken.

Kijk op: [ypsilon.org/kennissessie](https://www.ypsilon.org/kennissessie)